

Խմբագրատան հասցէ՝

Պէյրուզ. Նահր Իպրահիմ փ.,
Թէքէան Կեդրոն, 2-րդ յարկ, Ժըմմէյզի

Երեւան. Մամուլի շէնք, Հիմնական
Մասնաշէնք, 2-րդ յարկ, 213ա,
Արշակունեաց 2

Զորեքշաբթի / 27.10.2021

85րդ Տարի, թիւ 7 (22,478)

1500 Լ.Ո. / 8 Էջ

@ zartonkadl@gmail.com

+961 1 444225
+961 81 306 447

www.zartonkdaily.org
facebook.com/zartonkdaily

P.O.BOX 11-617 Beirut-Lebanon

Լիբանանեան Լուրեր

Հացը Դարձեա՛լ Պիտի Սդի

Կ'անկալուի, որ այսօր հացի գինի
նոր ցուցակ մը յայտարարուի Լիբա-
նանի Տնտեսութեան նախարարու-
թեան կողմէ: Նշուեցաւ, որ անոր գինը
մագլցում պիտի արձանագրէ վառե-
լանիքի գինի սղաճին արդիւնքով:
Աղքատութիւն ապրող լիբանանցի
անօթութեան կրնայ դատապարտուիլ
գնային նմանօրինակ մագլցումներով,

որ անելի առջեւ դրած է մանաւանդ բազմազաւակ ընտանիքները, որոնց
համար չոր հացն ալ այլեւս հասանելի չէ:

Ընկերատնտեսական այս ցաւալի վիճակը տակաւին չարգիլեր քաղաքական
պատասխանատուներուն հրաժարելու իրենց անկուշտ ախորժակէն, որոնք
այժմ զբաղած են նոր ընտրութիւններու պատրաստութեամբ, որուն համար
ամէն ինչ պիտի ընեն իշխանութիւնը ձեռքէ չփախցնելու համար:

Հայկական Լուրեր

Արմէն Սարգսեան Ռիատի Մէջ

ՀՀ Նախագահ Արմէն Սարգսեան աշխատանքային այցով մեկնած է
Սեուտական Արաբիա: Ըստ «Արեւելք»-ին, Նախագահի աշխատակազմէն կը
տեղեկացնեն, որ 26 Հոկտեմբեր 2021-ը առանձնապատուի է պիտի դառնայ
հայ-արաբական եւ մասնաւորապէս Հայաստանի Հանրապետութիւն-
Սեուտական Արաբիա յարաբերութիւններու պատմութեան մէջ: Այս անսա-
խադէպ իրադարձութիւնը միանշանակ շրջադարձային է Հայաստանի
միջազգային յարաբերութիւններուն մէջ:

Հայաստանի անկախութենէն ի վեր ՀՀ եւ Սեուտական Արաբիոյ միջեւ
դիւանագիտական յարաբերութիւններու բացակայութեան պայմաններու
մէջ, երբ Հայաստանէն ոեւէ պաշտօնեայ երբեւիցէ չէր այցելած այդ երկիր,
Հայաստանի Նախագահը կատարեց պատմական քայլ՝ առաջին անգամ
այցելելով արաբական եւ իսլամական աշխարհին մէջ բացառիկ դեր եւ
նշանակութիւն ունեցող այդ պետութիւն:

Շար. Էջ 02

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թէքէան Մշակութային Միութեան Ղեկավարութեան Հանդիպումը Ամենայն Հայոց Հայրապետին Հետ

Շաբաթ, Հոկտեմբեր 23ին Ամենայն
Հայոց Հայրապետը Գարեգին Բ. Մայր
Աթոռի վեհարանին մէջ ընդունեց
Թէքէան Մշակութային Միութեան
ղեկավար կազմը:

Հանդիպման ընթացքին խորհրդակցու-
թիւններ կատարուեցան Հայաստանի
ներկայ իրավիճակին, եկեղեցւոյ դերին
եւ Թէքէան տարբեր կազմերու մասին:
Նկարին մէջ (ձախէն աջ) ԹՄՄ
Հայաստանի Կեդր. Վարչութեան
Նախագահ Դոկտ. Ռուբէն Միրզա-
խանեան- ԹՄՄ Լիբանանի Հիմնա-
դիրներու Մարմնի ատենապետ Յակոբ
Գասարճեան, Վեհափառ Հայրապետը
եւ ԹՄՄ Միացեալ Նահանգներու
Գանատայի Կեդր. Վարչութեան
ատենապետ Երուանդ Ազատեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՌԱԿ-ի Պատուիրակութիւնը Շնորհաւորեց Ամենապատիւ Եւ Գերերջանիկ Տ. Ռաֆայէլ Պետրոս ԻԱ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքը

Երեքշաբթի 26 Հոկտեմբեր
2021-ի կեսօրին, ՌԱԿ Լիբա-
նանի Շրջանային Վարչու-
թիւնը ներկայացնող պատուի-
րակութիւն մը այցելեց Հայ
Կաթողիկէ Պատրիարքարան
շնորհաւորելու Ամենապատիւ
Եւ Գերերջանիկ Տ. Ռաֆայէլ
Պետրոս ԻԱ. Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս
Պատրիարքը իր ընտրութեան
առիթով:

Պատուիրակութիւնը գլխաւորեց, վարչութեան ատենապետ՝ ընկ. Սեւակ
Յակոբեանը: Իրեն ընկերակցեցան ընկ.իի Ճէքի Տէրվիշեան եւ ընկ.
Սեդրակ Զիւրեմեան:

Այցելութիւնը առիթ մըն էր Հոգեւոր Տիրոջ հետ քննարկելու Լիբանանի
կացութիւնը եւ լիբանանահայութեան դժուար իրավիճակը:

Ընկ. Սեւակ Յակոբեան դրուատիքով արտայայտուեցաւ Նորընտիր
Կաթողիկոս-Պատրիարքին վարչական եւ կազմակերպչական
կարողութիւններուն մասին: Այս փաստին մասին կը վկայէ արժանաւոր
գահակալին հոգեւոր առաքելութեան ամբողջ ընթացքը Լիբանանէն
Ռուսաստան եւ Հայաստան, հաստատեց ընկ. Յակոբեան: Շար. Էջ 08

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն Իր Օրինուլթիւնն Ու Բարեմաղթանքները Փոխանցեց Նորընծայ Սարկաւագներին

Հոկտեմբերի 25-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ Ճայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց սոյն թուականի հոկտեմբերի 10-ին Երեւանի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր եկեղեցում սարկաւագական ձեռնադրութեան արժանացած Գեորգեան հոգեւոր ճեմարանի 2 լսարանի 25 սաներին՝ ուղեկցութեամբ Մայր Աթոռի լուսարարապետ Գերաշնորհ Ս. Մուշեղ եպիսկոպոս Բաբայեանի եւ Գեորգեան հոգեւոր ճեմարանի տեսուչ Հոգեշնորհ Ս. Շահէ ծայրագոյն վարդապետ Անանեանի:

Հանդիպմանը Մուշեղ Սրբազանը Նորին Սրբութեանը ներկայացրեց Նորընծայ սարկաւագներին՝ վստահեցնելով, որ նրանցից իւրաքանչիւրը լիովին գիտակցում է իր կոչման կարեւորութիւնն ու առաքելութիւնը:

Այնուհետեւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն իր օրինուլթիւնն ու բարեմաղթանքները փոխանցեց ճեմարանականներին՝ շնորհաւորելով սարկաւագ ձեռնադրուելու կապակցութեամբ: Նորին Սրբութիւնը Նորընծայ սարկաւագներին պատգամեց մշտապէս հաւատարիմ մնալ իրենց

ուխտին, ամենուր եւ ամենժամ նուիրեալ ծառայութիւն իրականացնել Հայ Եկեղեցու անդաստանում, կեանքի տարբեր իրավիճակներում դրսեւորել Սուրբ Ստեփանոս Նախասարկաւագի նախանձախնդրութիւնն ու զոհողութեան ոգին:

Հայոց Հոգևապետը յորդորեց ճեմարանական սարկաւագներին իրենց վարքագծով եւ անձնուէր ծառայասիրութեամբ յաւելել Հայոց Եկեղեցու եւ Հայրենիքի պատիւն ու համբաւը՝ ընդօրինակելով արցախեան 44-օրեայ պատերազմի ընթացքում անսակարկ եւ անսահման ծառայութիւնն իրականացրած եկեղեցականների նուիրումն ու ինքնազոհողութեան բարձր գիտակցումը:

Իր հերթին ճեմարանի տեսուչ Հոգեշնորհ Ս. Շահէ ծայրագոյն

վարդապետ Անանեանը երախտագիտութիւն յայտնեց Վեհափառ Հայրապետին հոգեւոր բարձրագոյն հաստատութեան նկատմամբ ցուցաբերուող հայրական հոգածութեան եւ ուշադրութեան համար:

Վերջում Վեհափառ Հայրապետը «Պահպանիչ» աղօթքով օրինեց սարկաւագներին՝ ընծայելով նրանց ժամագրքեր:

Պատմութեան Մէջ Այսօր

Հոկտեմբերի 27-ի Ահաբեկչական Ամօթալի Գործողութիւն

27 Հոկտեմբեր 1999-ին Հայաստանի Ազգային ժողովին վրայ կատարուեցաւ յարձակում մը, կառավարութեան հարց ու պատասխանի ժամանակ՝ կառավարութեան անդամներու ներկայութեամբ: Ահաբեկչական խումբի գործած ոճիրին արդիւնքով զոհուեցան ՀՀ ԱԺ Նախագահ Կարեն Դեմիրճեանը, վարչապետ Վազգէն Սարգսեանը եւ 6 այլ պետական գործիչներ ու ԱԺ պատգամաւորներ, 8 մարդ վիրաւորուեցան, իսկ 91-ը՝ պատանդ բռնուեցան:

Ահաբեկչութիւնը կատարած ահաբեկիչներուն դատավճիռը հրապարակուեցաւ 2 Դեկտեմբեր 2003-ին դատական վերջին նիստի ժամանակ: Նորը-Մարաշ շրջանային դատարանի դատաւոր Սամուէլ Ուզունեանը արձակեց ոճրագործութիւնը կատարած 7 ահաբեկիչների հանդէպ վճիռ: Ըստ վճիռին 6 հոգի ցմահ դատապարտուեցան, իսկ մէկը՝ 14 տարուայ ազատազրկման: Բուն գործողութիւնը իրականացողները 5-ն էին՝ Նայիրի Հունանեան, Կարէն Հունանեան, Վռամ Գալստեան, Դերենիկ Բեջանեան, Էդուարդ Գրիգորեան:

Հայկական Լուրեր

Արմէն Սարգսեան Ռիաթի Մէջ

Սկիզբը Էջ 01

ՍԵՒՆՏԱԿԱՆ Արաբիոյ մայրաքաղաքի օդակայանին մէջ Հայաստանի Նախագահ Արմէն Սարգսեանը դիմաւորած են պետական ամենաբարձր մակարդակով՝ ի դէմս ՍԵՒՆՏԱԿԱՆ Արաբիոյ արտաքին գործերու պետական Նախարար Ատէլ Ալ Շուալէյրի, իսկ պաշտօնական արարողակարգի համաձայն՝ օդակայանին մէջ բարձրացուած էր Հայաստանի Հանրապետութեան պետական դրօշը:

Փոթորիկին Մեջեն...

ԴՈԿՏ. ԶՐԱՅՐ ՃԵՊԵՃԵԱՆ

**«Մեծ փոթորիկ մը ելաւ» (Մարկոս 4:37)
«Ուստի մենք ալ գործակից ըլլալով՝ կ'աղաչենք, որ Աստուծոյ շնորհքը
պարապ տեղ ընդունած չըլլաք» (Բ. Թուղթ առ Կորնթացիս 6:1)**

Աստուածաշունչի մէջ իւրաքանչիւր դրուագ եւ պատմութիւն ընթերցողին կողմէ ունի տարբեր հասկացողութիւն եւ ընկալում: Իւրաքանչիւր անհատ կը հասկնայ եւ կ'ընկալէ՝ մեկնելով իր մտաւոր, բայց նաեւ ապրած ընտանեկան, ազգային, ընկերային-մշակութային ու պատմական եկեղեցիներէն եւ իրավիճակներէն: Այս նոյն հասկացողութեան ընդմէջէն պէտք է անդրադառնալ Աստուծաշունչի պատգամի ընկալումին՝ մեկնելով անհատին եւ հաւաքականութեան ապրած կեանքի ու միջավայրի տուեալներէն: Մարկոսի Աւետարանի մէջ յիշուած Յիսուսի եւ աշակերտներուն փոթորիկի մէջէն անցնելու պատմութիւնը եւ փորձառութիւնը արժէ վեր առնել այս դիտանկիւնէն: Ինչպէ՞ս պէտք է հասկնալ «փոթորիկ»-ի դրուագի հասկացողութիւնն ու անոր իրավիճակը մեր անհատական եւ հաւաքական կեանքերուն մէջ: Իւրաքանչիւր անհատ եւ հաւաքականութիւն պիտի ունենայ իր պատկերացումը: Իբրեւ հայ անհատներ՝ երեւի պիտի կամրջենք մեր ներկայ օրերու ապրած տագնապները՝ Հայաստան, Արցախ եւ սփիւռք, յատկապէս Միջին Արեւելքի գաղութները՝ որպէս մեր ներկայ ժամանակներու ազգային-հաւաքական ու, տակաւին, անհատական կեանքերու «փոթորիկները»:

Մարդկային կեանքի մէջ, դարձեալ ընդհանրական հասկացողութեամբ, փոթորիկը նկատուած է անխուսափելի, եւ այս փորձուած իրավիճակ է, որ կարելի չէ անտեսել:

Փոթորիկը կը ստեղծէ վախ: Աշակերտներուն արտայայտութիւնը՝ «Վարդապետ, հոգո՛ւ չէ՛, որ կը կորսուինք» (Մատթէոս 4:38)», լաւագոյն արտացոլացումն է փոթորիկին յառաջացուցած վախին: Բայց հետաքրքրական է տեսնել, թէ անոնք մէկ կողմէ վախցան փոթորիկէն, բայց նոյնքան նաեւ վախցան Զրիստոսի ունեցած ուժէն, երբ խաղաղեցուց զայն: «Արդեօք ո՞վ է ասիկա, որ հովն ու ծովը ասոր կը հնազանդին» (Մատթէոս 4:41): Այս կը նշանակէ, որ կայ փոթորիկէն՝ իմա վախէն, աւելի մեծ ուժը, որ կրնայ խաղաղեցնել:

Վախը հետեւանք է վատ, գէշ արարքին: Այսպէս ըսած՝ մեղքին: Մեղքն է վատը, որ կը յառաջացնէ վախը: Բարին ուժ է եւ զօրութիւն, որ կրնայ տոկալ եւ յաղթել մեղքին՝ չարին, եւ կերտել Նորը, որ պիտանի է եւ կը շնորհէ հանգստութիւն: Զրիստոսի ուժը՝ բարին, յաղթեց վախին՝ գէշին, երբ խաղաղեցուց փոթորիկը:

Այս իմաստով փոթորիկին աստուածաշնչական-աստուածաբանական բացատրութիւնը պիտի ներառէ այն «հաւատքը», զոր անհատը-հաւաքականութիւնը կրնայ ունենալ Աստուծոյ նկատմամբ, երբ կեանքի մէջ դէմ յանդիման կը գտնուի փոթորիկի՝ իր-իրենց կեանքերուն մէջ: Արդեօք Աստուած բա՛րի է, թէ՞ չար, որ առիթը կու տայ այս փոթորիկներուն, որ անցնին մեր կեանքերուն մէջէն: Փոթորիկը կեանքի մէջ դուրս կը հանէ մարդուն-հաւաքականութեան ներաշխարհին մէջ պահուած ու թաքնուած հաւատամքները: Նաեւ պէտք է յիշել, որ չարը՝ մեղքը, աշխարհէն չէ վերացած: Զրիստոս ինք պատերազմեցաւ մեղքին դէմ, երբ մահանալէ ետք գերեզման դրուեցաւ՝ յարութիւն առնելէ առաջ: Զրիստոս երեք օր պատերազմեցաւ մեղքին դէմ եւ յաղթեց անոր, երբ գերեզմանէն դուրս գալով՝ յարութիւն առաւ: Զրիստոսի այս յաղթանակն ալ մեզի շնորհեց Նոր կեանք: Մարդկային մեր կեանքէն մեղքը չէ վերացած, եւ իւրաքանչիւր օր մարդ կը պատերազմի փոթորիկներու դէմ:

Այս իմաստով փոթորիկը պէտք է դիտել որպէս փորձ-փորձաքար: Զրիստոս ամբողջ օրը ժողովուրդին կը սորվեցնէր եւ պատգամը տալէ ետք ըսաւ. «Եկե՛ք՝ ծովուն միւս կողմը անցնինք» (Մարկոս 4:35): Զրիստոսի այս ըրածը պէտք է բացատրել որպէս փորձ-փորձաքար աշակերտներուն, թէ ինչ սորված էին ամբողջ օրը, եւ թէ իրենց սորվածը ինչպէ՞ս գործնականի պիտի վերածէին: Գիտելիքը-գիտութիւնը իրական կեանքի մէջ կիրարկելը փորձ է: Ընկալելով... Բայց նոյնքան իրական է այն, որ փոթորիկը չունի անպայմանօրէն ճշդուած ժամանակ ու ժամանակացոյց: Փոթորիկները կրնան գալ որեւէ ատեն՝ սպասուած/չսպասուած ժամերու: «Մեծ փոթորիկ մը ելաւ» (Մարկոս 4:37): Այս իմաստով փոթորիկին-փոթորիկներուն դէմ կենալու համար չկայ նախագոյնացում: Ապահովութիւնը կը կայանայ այն «ուժին» մէջ, զոր մարդը-հաւաքականութիւնը ամբարած է իր դաստիարակութեան եւ անոր ստեղծած հաւատամքի մէջէն եւ ժամանակի ընթացքին:

Հաւատամքը նոյնպէս կրնայ յառաջացնել կասկածները: Կասկածներու հետ կան վերլուծումները եւ (չ)հաւատալու պայքարը: Կասկածը նոյնքան

փորձաքար է չարին, իմա վատին, եւ անոր յարձակումներուն, որոնք մարդուն մոքին մէջ տարակուսանք կը ստեղծեն: Արդեօք բարիին հաւատամքը իսկապէ՞ս կրնայ խափանել չարին ստեղծած իրավիճակը: «Վարդապետ, հոգո՛ւ չէ՛, որ կը կորսուինք» (Մարկոս 4:38): Եւ կը մնայ մեծ իրագործումը: Ինչպէ՞ս կողմնորոշուիլ, անտեսել կասկածը եւ մնալ հաստատ:

Փոթորիկները կեանքի առանցքին շատ բան կը սորվեցնեն, թէ ո՞վ է Աստուած: Զրիստոս «սաստեց» հովն ու ծովը եւ ըսաւ. «Դադրէ՛, լո՛ւռ կեցիր» (Մարկոս 4:39): Եւ հոս մէջտեղ կու գայ Զրիստոսի, իմա բարիին, ուժին գերակայութիւնը փոթորիկին, իմա չարին վրայ: Աստուածաշունչը իր Հին եւ Նոր կտակարաններուն մէջէն կը յստակացնէ Աստուծոյ՝ Զրիստոսի նկարագիրը՝ իր ուժականութեամբ-հեղինակութեամբ, բայց նաեւ՝ ողորմութեամբ եւ գթութեամբ: Այս իմաստով Հին կտակարանի պատմութեան մէջ դիպուկ է Աստուծոյ պատասխանը Յոբին. «Ո՛ր էիր, երբ ես երկրին հիմերը կը դնէի» (Յոբ 38:4): Տակաւին. «Ո՞վ դրաւ անոր չափերը, անոր անկիւնի քարը ո՞վ դրաւ» (Յոբ 38:5-6): Հոս մէջտեղ կու գայ Աստուած մը, որուն հեղինակութիւնը՝ ուժը, գերազանց է: «Ե՛ս եմ»-ը, որ յստակ կերպով կ'արտացոլայ: Աստուածաշունչի մէջ երեք հարիւր անգամներ Աստուած-Զրիստոս կը յիշատակէ, թէ Ինք՝ «Ե՛ս եմ»-ն է: Իրականութիւն մը, որ ցոյց կու տայ Աստուծոյ՝ բարիին հեղինակութիւնը: Աստուած Իր հեղինակութիւնը կ'ուզէ ներկայացնել ոչ թէ մեզ ստրկացնելու, այլ՝ խոնարհեցնելու, որպէսզի կարենանք ընդունիլ բարին մեր կեանքերուն մէջ: Բարին շնորհք է, զոր Զրիստոս կու տայ «ծրի», եւ որ կը փրկէ ու կ'առաջնորդէ մարդը-հաւաքականութիւնը փոթորիկներէն: Աստուած կ'ուզէ ըսել մարդուն-հաւաքականութեան, որ ամենակարող չեն եւ չեն կրնար ըլլալ, եւ որ պէտք ունին «ուժին», որպէսզի կարենան ապրիլ բոլոր մարտահրաւերներուն դիմաց: Աստուած կը շնորհէ այս ուժը, որ «բարի է» (Սաղմոս 107:1), եւ որ Ինք՝ Աստուած, մեզ «փրկեց թշնամիին ձեռքէն»: Թշնամին պէտք է հասկնալ իբրեւ փոթորիկ (սաղմոս 107:2): Ու տակաւին, Աստուած ողորմած է եւ «անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է» (սաղմոս 107:1): Զրիստոս կերտեց յաւիտեանականութիւնը մարդուն եւ աշխարհին համար, երբ յաղթեց մահուան՝ մեղքին, երբ Ինք յարեաւ: Ու Իր յարութեամբ մենք դուրս կու գանք յաղթական:

Հոս արժէ բանալ մէկ փակագիծ եւ ընդլայնել Աստուծոյ-Զրիստոսի ինքնութիւն-նկարագիրը: Եթէ Ան ուժի եւ հզօր Աստուած է՝ «Ե՛ս եմ»-ի հետեւողականութեամբ, բայց Ան նոյնքան «Բարին» է՝ «փրկիչ» եւ «ողորմած»: Փոթորիկ-փոթորիկները մարդկային կեանքի մէջ մարդուն-հաւաքականութեան կու տան առիթը՝ արժեւորելու-վերաբժեւորելու մէկ կողմէ Աստուծոյ ուժը, գիտակցութիւնը եւ նոյնքան՝ այս նոյն ուժին շնորհած ապահովութիւնը, որ բարի է, ողորմած եւ փրկութիւն շնորհող:

Կեանքի մէջ փոթորիկները առիթ են մարդուն-հաւաքականութեան՝ զգաստանալու: «Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ, որ հաւատը չունիք» (Մարկոս 4:35): Զրիստոս ուղղեց հարցումը իր շուարած ու վախով լեցուն աշակերտներուն՝ ըսելով, աւելի ճիշդ՝ սաստելով. «Հաւատը չունի՞ք»: Ան այսօր նոյն հարցումը կ'ուղղէ մեզի՝ հայուն, աշխարհին, որ վախի ու անապահովութեան մթնոլորտի մէջ է: Պօղոս առաքեալ քրիստոնեան կը նկատէ «գործակից» Աստուծոյ եւ Զրիստոսի, «ուստի մենք ալ գործակից ըլլալով՝ կ'աղաչենք, որ Աստուծոյ շնորհը պարապ տեղ ընդունած չըլլաք» (Բ. Թուղթ առ Կորնթացիս 6:1): Գործակից պիտի նշանակէ գործընկեր՝ միասին աշխատող: Աստուած, որ բարի է, ապահովութիւն եւ ողորմութիւն ու փրկութիւն ներշնչող եւ տուող. այս պիտի նշանակէ, որ նոյնը կրնան ըլլալ Իր գործընկեր(ներ)ը:

Մշակութային Արձագանգ

Հայկազեան Հայագիտական Հանդեսի ԽԱ. (41րդ) Հատորի Շնորհանդեսը Պեյրուքի Մեջ¹

Հայկազեան Հայագիտական Հանդեսի ԽԱ. հատորի շնորհանդեսը տեղի ունեցավ Ուրբաթ, 22 Հոկտեմբեր 2021ի երեկոյեան, Հայկազեան Համալսարանի սրահին մեջ, ներկայությամբ ՄԱՀԱԵՄի նախագահ վեր. Սկրտիչ Գարակեօզեանի, Հայկազեան Համալսարանի նախագահ վեր. Դոկտ. Փոլ Հայտոսթեանի, Լիբանանի մօտ ՀՀ դեսպանատան մշակութային կցորդ պ. Դաւիթ Ալլավերդեանի, հայագիտությամբ շահագրգռված մշակութասեր հիւրերու եւ Հանդեսի խմբագրակազմին:

Ըստ սովորության սրահին կեդրոնը զետեղված էին Հանդեսի 40րդ, 41րդ եւ յիսնամեակի յոթելեանական հատորները, ինչպէս նաեւ համալսարանի Տերեան Հայագիտական Գրադարանի անցնող տարի ձեռք բերած հայագիտական հրատարակութիւններու փունջ մը: Բացման խօսքին մեջ, խմբագրակազմի անդամ Դոկտ. Արմէն Իւրնէշեան ողջունելով ներկաները, ի միջի այլոց ըսաւ. «տեսլապաշտութեան միւս երեսը անցելապաշտութիւնն է, հաստատակամ չըլլալը բախտախնդիր ըլլալ է, յանձնառութեան հակառակն ալ պարտուողականութիւնն է: ...Ասոնք չենք կրնար ըլլալ, որովհետեւ հայագիտութեան, գիրին ու մշակոյթին, պատմութեան ու արուեստին կը ծառայենք, կ'օժանդակենք, նուիրուած ենք բոլորս որ հոս ենք, եւ անոնք՝ որ սիրտով մեզի հետ են»: Ան մատնանշեց որ Հանդեսի հանրային վերջին շնորհանդեսը կայացած էր 2018ին, եւ «2019էն 2021, մեզի

հարուածած բազմապիսի աղետներուն մէջ լոյս ընծայեցինք 3 հատոր Հանդես, հրատարակեցինք 2164 էջ հայագիտական նիւթ, ի մի բերինք 77 աշխատակից՝ Հայաստանէն, Արցախէն, Սփիւռքարտասահմանէն: Որական փոփոխութեան ենթարկուեցաւ Հանդեսին ձեւաչափը. գրութիւնները բաժնուեցան ըստ տեսակի եւ նիւթերու: Չգալիօրէն աւելցաւ սփիւռքահայ աշխատակիցներուն թիւը, նուազեցաւ աշխատակիցներու միջին տարիքը... այստեղ պիտի գտնէք յօդուածներ համավարակին, տեղեկատուական պատերազմի, տնտեսական տատանումներու, ներառական կրթութեան, ներգաղթող հայերու խնդիրներուն մասին. թերեւս առանց որոշիչ խօսքի, բայց գէթ իբրեւ գիտական սկզբունքներով դրուած հիմնաքար՝ յետագայ ուսումնասիրութիւններու»: Դոկտ. Իւրնէշեան ընդգծեց յոթելեանական հատորին արժանիքը, թէ ան խտացուցած է «համալսարանի հայկական եւ հայագիտական երեսակը՝ ամբիոնով, Հանդեսով, Տերեան գրադարանով, Սփիւռքի ուսումնասիրական կեդրոնով, հրատարակչատունով, հրապարակային գործունեութիւններով եւ ցուցահանդէսներով» եւ թէ ան կ'ընդգրկէ նաեւ Հանդեսի 40 հատորներու մատենագիտութիւնը: Անդրադառնալով հայագիտութեան շարունակման, Իւրնէշեան, մատնանշեց թէ «...Կան ... քիչ, բայց հաւատաւոր մարդիկ, որոնց համար «մարդ ոչ միայն հացի...»ը համոզում, աշխարհայեացք, կենսակերպ ու նպատակ է: Ասոնք կը ստեղծեն գիտութիւն ու գրականութիւն, կը յօրինեն արուեստ, որպէսզի պատերազմի ու սղաճի, պայթումներու ու տագնապներու մէջ հոգին ու միտքը մնան անաղձատ: Հայագիտութիւնը փոր չի կշտացներ, բայց միտք կը լուսաւորէ, անցեալը փորփրելով ներկայի հարցումներուն պատասխան կը գտնէ ապագային համար: Իսկ մեր ներկան որքան հարցումներ ունի...»: Իւրնէշեան իր խօսքը ավարտեց ըսելով՝ «Սիրով կ'ընծայենք ձեզի մեր աշխատանքին հունձըը՝ Հայկազեան Հայագիտական Հանդեսի երկրորդ յիսնամեակի առաջին հատորը»: Իր խօսքին մէջ, Հանդեսի պատասխանատու խմբագիր

Դոկտ. Անդրանիկ Տագետեան անդրադառնալով ետք Հանդեսի բարոյահոգեբանական ներուժին, յուշեց թէ «1990էն ի վեր Հանդեսը ամէն տարի ոգեւորիչ դօղանջ կը հաղորդէ, որով շատեր կը ներշնչուին ու կ'ամրապնդուին Հանդեսի հայագիտական բարի գործի շարունակման լրատուութեան»: Ան առանձնացուց Հանդեսին բերած նպաստը գիտական հայերէնի մշակման, հայագիտութեան սահմանումին գործնական ընդարձակումին՝ շեշտելով թէ «41րդ այս հատորին յօդուածներուն շուրջ 30 տոկոսը կը վերաբերի 1995էն ետքի նիւթերու. ընթերցողը հոս կը հանդիպի իր կենսագործունեութեան շրջանին վերաբերող ուսումնասիրութիւններու: Ասոնքնոր ընթերցողներ կը ներգրաւեն, հայագիտութիւնը կը թարմացնեն, կը դարձնեն աւելի ընդգրկուն եւ ժամանակակից, ապահովելով նաեւ շարունակման նոր գործօններ»: Ան հաւաստեց թէ «այսօր, հայագիտութեամբ զբաղող արտասահմանցի հայազետներու շուրջ մէկ-երրորդ մը աշխատակցած է Հանդեսին...», անդրադարձաւ Հանդեսին հաստատութեանկանացման գործընթացին, լեզուական, բովանդակային թէ այլ գիտական ազատականութեան, ընդգծեց Հանդեսին ունեցած դերը՝ իբրեւ գիտական յօդուածագրութեան դարբնոց, հայազետներու միջեւ հաղորդակցական ցանց յառաջացնող միջոց, եւ բնութագրեց Հանդեսին աւանդ դարձած խմբագրականները իբրեւ «վերջին շուրջ քսանհինգ տարիներու հայագիտութեան տրամախօսութեան համագումար»: Դոկտ. Տագետեան փակեց իր խօսքը ըսելով. «հայ իրականութիւնը կ'ապրի անկիւնադարձային վճռական հանգրուան. կացութիւնը առաւել վտանգալից կը դառնայ համաշխարհային առողջապահական, տնտեսական, քաղաքական եւ ընկերային այլ տագնապներու շեշտաւորումով, նոր աշխարհա-

կարգի գործընթացով: Հետեւաբար, հայուն կը մնայ աւելի քան երբեք սրատես խորաթափանցութեամբ եւ առարկայական ազգային առաւելագոյն նախանձախնդրութեամբ վերատեսութեան ենթարկել, վերաքննարկել, ծանր ու թեթեւ ընել իր օրակարգերը, գործելաոճը մանաւանդ վարուելակերպային մօտեցումներն ու վերաբերումը իր ձեռք զարկած եւ իրեն առնչուող հարցերուն: Այսօր արտակարգ դրութեան մէջ ենք եւ այդ արտակարգ դրութիւնը արտակարգ միջոցներ եւ միջոցառումներ կը հրամայէ: Հայկազեան Հայագիտական Հանդեսի այս խմբագրականը սրտցաւօրէն եւ խրամատաւորուածի հանգամանքով ատիկա կ'ահագանգէ»:

Պարագաներու բերմամբ բացակայ հիւր բանախօսին՝ Հայաստանի Ազգային Արխիւի տնօրէն Դոկտ. Գրիգոր Արշակեանի խօսքը ընթերցեց ՀՀ դեսպանատան մշակութային կցորդ պ. Ալլավերդեանը: Իր գիրին մէջ Դոկտ. Արշակեան կ'ըսէր. «Համաշխարհայնացման եւ աշխարհաքաղաքական սրընթաց վերափոխումների ժամանակաշրջանում առաւել է կարեւորում ազգային արժեքների պահպանում ու փոխանցումը յետագայ սերունդներին: Այդ առումով վիթխարի դեր են կատարում հայագիտական կենտրոններն ու հանդէսները, որոնց շարքում առանձնանում են Հայկազեան Համալսարանն ու իր հայագիտական հանդէսը,- գոր ան նկատեց,- մեր պատմութեան արժեքաւոր տարեգրերից, [որոնք] ոչ միայն ունեն գիտական մեծ նշանակութիւն, այլեւ հայապահպան կարեւոր առաքելութիւն... նաեւ Հայկազեան Հայագիտական Հանդեսի միջոցով է զարգանում եւ ամրապնդում համագործակցութիւնը Սփիւռքի եւ Հայաստանի, ինչպէս նաեւ օտարազգի գիտականների միջեւ հայագիտութեան բնագաւառում»:

Շար. էջ 05

¹ Ձեռնարկը կարելի է դիտել Եւ թիւակի վրայ, հետեւեալ հասցեով.- <https://youtu.be/VIHCEWUBHc4>.

Մշակութային Արձագանգ

Հայկազեան Հայագիտական Հանդեսի ԽԱ. (41դ)...

Սկիզբը Էջ 04

Դոկտ. Արշակեան անդրադարձաւ հայագիտութեան մարտահրաւերներուն. «Սփիւռքի համար շարունակում են առաջնային մնալ բազում մարտահրաւերներ, որոնցից կարեւոր տեղ են զբաղեցնում նաեւ հայագիտութեանը վերաբերող հիմնահարցերը: Առկայ է ֆինանսական խնդիրների պատճառով հայագիտական կենտրոնների փակման, նոր հայագետների պատրաստման, հայագիտական կենտրոնների միջեւ համագործակցութեան հաստատման, զարգացման, այդ ոլորտում միասնական ծրագրերի մշակման եւ իրագործման խնդիրը, եւ աւելցուց,- ներկայումս անչափ կարեւոր է հայագիտական հետազոտութիւնների օգտագործումը քարոզչական նպատակներով, հայոց պատմութիւնը, մշակոյթը միջազգային հանրութեանը գիտականօրէն ներկայացնելը, հայոց պատմութեան խեղաթիւրումների կանխումը, երիտասարդ սերունդին կրթելու անհրաժեշտութիւնը...»: Հոսկ ան հայագիտութեան դիմաց ծառացած մարտահրաւերներուն համար առաջարկեց մշակել հայագիտութեան զարգացման նպատակով գործիքակազմեր, մասնաւորապէս.-

1. «ՀՀ կառավարութեան

կողմից մշակել եւ իրագործել հայագիտութեան արդի եւ հեռանկարային հիմնահարցերին նուիրուած գիտական ծրագրեր:

2. Խորացնել համագործակցութիւնը հայաստանեան եւ արտերկրի հայագիտական կենտրոնների միջեւ, համակարգել հայագիտական կենտրոնների աշխատանքը:

3. Պարբերաբար կազմակերպել եւ անցկացնել հայագիտութեանը նուիրուած միջազգային գիտաժողովներ, կլոր սեղան-քննարկումներ:

4. Աշխատանքներ տանել հայագիտութեան ոլորտում համապատասխան մասնագետների պատրաստման, հայագիտական ժամանակակից դպրոցի ստեղծման, հայագիտական հաստատութիւնների արդիականացման ուղղութեամբ:

5. Հայոց պատմութիւնը կեդարարութիւնից զերծ պահելու նպատակով կատարել համատեղ հետազոտութիւններ հայոց պատմութեան, մշակոյթի, լեզուաքաղաքականութեան վերաբերեալ եւ հրատարակել նաեւ օտար լեզուներով»:

Վստահութիւն յայտնելով թէ *Հանդեսը* եւ Հայաստանի Ազգային Արխիւը կը ձեռնարկեն համագործակցութեան, դոկտ. Արշակեան անգամ մը եւս ողջունեց *Հանդեսը* եւ անոր սատար հանդիսացոծ

անձերն ու հաստատութիւնը:

Փակման իր խօսքին մէջ, համալսարանի նախագահ վեր. դոկտ. Հայտօսթեան ընդգծեց թէ *Հայկազեան Հայագիտական Հանդեսը* «Հսկայական եւ շնորհաւորելի աշխատանք մըն է, որ կը նորոգուի իր տեսիլքով եւ ուսումնասիրութիւններու ծիրով տարուէ տարի», գնահատեց խմբագրակազմն ու անոր «կանոնաւոր աշխատանքը եւ այն առողջ եւ լուրջ ակադեմական մթնոլորտը որ անոնք ստեղծած են միասին»: Ան յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց հիւր բանախօս դոկտ. Արշակեանին եւ Հայաստանի Ազգային Արխիւին մաղթեց շարունակական զարգացում:

Վեր. Հայտօսթեան ընդգծեց. «21րդ դարը, որ քիչ ժամանակ առաջ կը նկատուէր յետ-արդիական շրջանի էջը դարձնողը, արդէն կու տայ ծերացումի նշանները: Այսօր կը խօսուի digimodernismի կամ թուային արդիականութեան մասին, նոյնիսկ new materialismի՝ նոր նիւթապաշտութեան դարու մը մասին: Ուրեմն գիտութիւններն ու ուսման մարզերը նաեւ արագալաց փոփոխութեան մէջ կը գտնուին: Վերջին տասնամեակներուն գետին կորսնցուցած կարգ մը գիտութիւններ փոխարինուած են ուրիշներով: Գետին կորսնցուցած էր պատմագիտութիւնը, դասական լեզուներու ուսուցումը, ընկերա-

բանութիւնը, եւ ասոնց նմանները: Համալսարանական մասնագիտութիւններու ցուցակին առաջին 25ին մէջ երկու ընկերային գիտութիւններ կը նկատուին միայն՝ հոգեբանութիւնն ու մանկավարժութիւնը, բայց ոչ հումանիտար գիտութիւնները: Cybersecurity, software engineering եւ նմանները տեղ գտած են հոն:

Այս փաստը յիշելով, պարզապէս կը ներկայացնեմ այն մաղթանքը որ հայագիտութիւնը եւ մեր *Հանդեսը* շարունակեն ներգրաւել նոր գիտութիւնները, յատուկ ջանք թափեն պեղելու այն լուրջ լեզուագիտական եւ պատմագիտական աշխատանքները, բայց մանաւանդ քաջալերեն multidisciplinary բազմաուսմունքային կամ interdisciplinary միջուսմունքային ուսումնասիրութիւնները, նամանաւանդ հայատառ եւ արեւմտահայերէն օգտագործող աշխատասիրութիւնները»: Հոսկ, ան աւարտեց իր խօսքը նշելով, թէ «ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս *Հանդեսի* շնորհումը հանրութեան կը սեպենք օտնական եւ կը շնորհաւորենք բոլորը»:

Ձեռնարկի աւարտին ներկաները ունեցան *Հանդեսի* նորագոյն երեք հատորներէն օրինակներ, ապա բարեկամական գրոյց ծաւալեցին բակը, հիւրասիրութեան սեղանի շուրջ:

«Արդ Եւս». Արեւմտահայ Մշակոյթի Նոր Ծրագիր

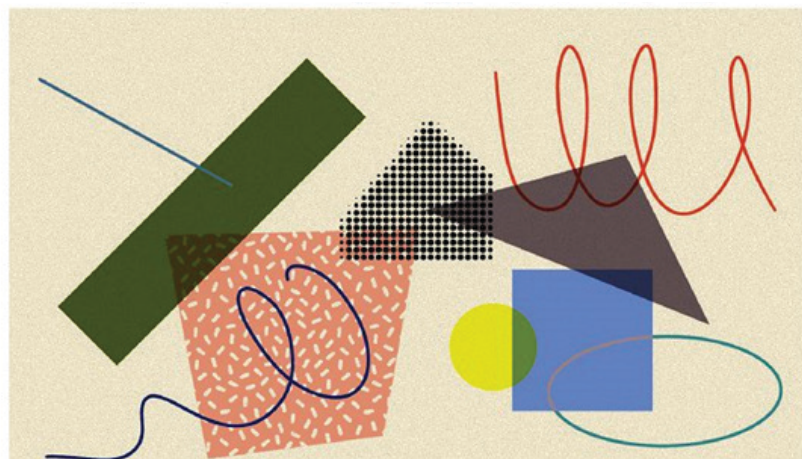
«Գալուստ Կիւլպէնկեան» հիմնարկութեան Հայկական բաժանմունքը կը մեկնարկէ նպաստի նոր ծրագիր մը՝ «Արդ Եւս»ը, քաջալերելու համար արեւմտահայերէնով մշակութային ստեղծագործութիւնը: Այս նոր նախաձեռնութեան նպատակն է ամրապնդել լեզուի եւ մշակոյթի միջեւ եղած ներքին ու հարազատ կապը. արեւմտահայերէնն է արարումի հիմնական միջոցը:

Մշակոյթներ եւ ինքնութիւններ միշտ կը զարգանան եւ կը փոփոխուին, յատկապէս սփիւռքեան իրականութեան մէջ: Իւրաքանչիւր սերունդ կը ստեղծէ իր իսկ մշակութային իրականութիւնը. կը հիմնուի նախորդ իրագործումներու եւ փորձառութիւններու վրայ: Հիմնարկութիւնը կը փափաքի խթանել զարգացումի, նորոգումի եւ ինքնութեան (վերա)կերտումի այս հոսանքները, առիթ ընծայելով որ հայ ստեղծագործ միտքեր արտայայտուին որեւէ ձեւով, իրենց իսկ իրականութիւններուն

համապատասխան առնչելի նիւթերով:

Կայ արեւմտահայերէնով ներգործուն եւ ժամանակակից մշակոյթ մը զարգացնելու անյետաձգելի պահանջը: Վտանգուած լեզուի մը կենսունակութիւնը ապահովելու առաջին նախադրեալը անով մշակոյթ ստեղծելն է. մշակոյթ՝ որ երիտասարդներուն կապուած է եւ անոնց կողմէ կը ստեղծուի: Հայ լեզուն եւ մշակոյթը չեն կրնար գերծ մնալ միջազգային հոսանքներէն, մանաւանդ երբ ամէն օր ականատես կ'ըլլանք համաշխարհային ուժականութեան յարացոյցներու փոփոխութիւններուն, թեքնաբանական սրընթաց նորութիւններուն, կենսոլորտային աղետներուն եւ ինքնութիւններու զարգացման: Լեզուն եւ մշակոյթը աշխարհին հետ շաղկապելու հրամայականը պիտի մղէ որ անոնք մասն կենսունակ եւ առնչելի:

«Արդ Եւս» ծրագիրը պիտի խթանէ ստեղծագործ միտքերը՝ մշակութային

արդիականութիւն մը գոյացնելու եւ արեւմտահայերէնով յղացուած նորաշունչ նախաձեռնութիւններ մշակելու:

Ծրագիրը կը քաջալերէ որեւէ ստեղծագործ կիրարկութիւն, արտայայտութիւն կամ ներկայացում ուր լեզուն կարեւորագոյն գործօնն է: Ծրագիրները կրնան ըլլալ միջգիտակարգային եւ դիմել արտայայտութեան զանազան

միջոցներու, ներառեալ՝ գրականութիւն, երաժշտութիւն, տեսողական արուեստներ, նորարար հեռարձակումներ ինչպէս եւ որեւէ այլ արտայայտութեան միջոց:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար այցելել <https://gulbenkian.pt/armenian-communities/> կայքէջը: «Գալուստ Կիւլպէնկեան» Հիմնարկութեան Հայկական Բաժանմունք

ՅԱՐԴ ԵՍ

«Մեր Մայրերը, Հայ Մայրերը»

ՎԱՐԱՆԴ ԶՈՐԹՄՈՍԵԱՆ

«Մայրն է, որ իր կաթին հետ հոգեւոր սնունդ ալ կը ջամբէ. ան է, որ իր գողտրիկ երգերով, քաղցր ժպիտով եւ անուշիկ նայուածքով օրօրոցէն սկսելով, իր փոքրիկներուն մէջ կը ներշնչէ՝ սեր դէպի հայրենիք, դէպի ազգ, լեզու եւ սովորոյթ: Ազգերու կեանքն ու փորձը բոլորին ալ համոզած է, որ ազգերուն ոյժը կախում ունի ազգային ոգիով դաստիարակուած մայրերէն»
(Գեորգ Զորեքճեան Կաթողիկոս)

Ժամանակաշրջանը որ կ'ապրինք, մեզ դարձուցած է անտարբեր եւ անհոգ մեզ շրջապատող արժեքներուն, բարքերուն եւ անանդութիւններուն նկատմամբ: Նոյն բանը կարելի չէ ըսել, սակայն, մայրերու նկատմամբ մարդուն ունեցած վերաբերմունքին մասին, բայց, միաժամանակ, կարելի ալ չէ չնկատել փոփոխութիւնը այդ ծիրէն ներս ալ, այսինքն՝ ծնողներուն, յատկապէս մայրերու նկատմամբ այսօրուան մարդուն վերաբերմունքի փոփոխութեան:

Արդարեւ, մարդ արարածին համար ՄԱՅՐը զինք շրջապատող բոլոր արարածներուն ամենէն նուիրական ու սուրբ անձնաւորութիւնն է, որուն նկատմամբ մարդ իւրայայտուել վերաբերմունք եւ կապուածութիւն ունի: Մարդը իր առօրեայի ընթացքին եւ կամ ընդհանրապէս, իր կեանքի ամբողջ ընթացքին ունեցած դժուարութիւններուն, ճախորդութիւններուն եւ հակառակը՝ յաջողութիւններուն եւ ուրախ պահերու ընթացքին, եթէ ո'չ յայտնապէս կամ բարձրաձայն կերպով, բայց մտովին եւ լռելեայ միշտ իր մօր հետ է, միշտ իր մօր օրհնութեան, կարեկցանքին կը դիմէ, հաւատալով եւ վստահ ըլլալով, որ իր մայրը՝ թէեւ իրմէ հեռու, բայց միշտ ներկայ է իր հետ, իր իւրաքանչիւր քայլափոխին իր կողքին՝ որպէս պահապան հրեշտակ եւ բարեխօս:

Մայրերը մարդկային մեր այս կեանքին փարոսներն են, որոնք մեզ դէպի խաղաղ նաւահանգիստ կ'առաջնորդեն: Աւելին, ո'չ միայն կ'առաջնորդեն, այլ՝ կ'օժանդակեն, որպէսզի մեր դիմաց յայտնուած դժուարութիւններն ու արգելքները յաղթահարենք, ու շարունակենք մեր ընթացքը: Մայրերը, մեր մարդկային կեանքը գեղեցկացնող ու պայծառացնող այն լուսաւոր էակներն են, որոնք պատրաստ են ամէն տեսակի տանջանքներ ու զրկանքներ կրելու, կարելորդ իրենց ընտանիքին անդամները առողջ ու հանգիստ ըլլան:

Եղիշէ Եպիսկոպոս Դուրեանը (թէ՛ Կ.Պոլսոյ եւ թէ՛ Երուսաղէմի Պատրիարք եղած է) խօսելով կնոջ մասին, կու տայ հետեւեալ նկարագրութիւնը.

«Կինն իբր մայր վիճակին մէջ ճանչցած եմ միայն... անոր գեղեցկութիւնը՝ զգայական հրապոյրներէ գերծ՝ մայրենի նուիրականութեան մը պաշտամունքին մեծարանքովը վսեմացած տեսեր եմ միայն. մանկութեան մէջ ընտանեկան յարկի դասն ա'յս եղած է միշտ:

Կինն հոմանիշ է կեանքին:

Քրիստոնէութեան առաքեալներէն մէկը՝ կնոջ փրկութեան պայման նկատած է որդեծնութեան օրհնութիւնն ու մայր ըլլալու պաշտօնը:

Մէն մի ծնունդ փրկանքն է մօր:

Մայրական սրտի կաթումներն ու տրոփումները չունեցող կամ իրմէ բխող կենդանի շառաւիղներու մէջ չբազմապատկուած կինը ապաժաման կը մնայ իր ճակատագրին մեծութեանը:

Մանուկներու երկրպագութիւնը չվայելող կինն իր պատուանդանէն գլորուած արծան մըն է, որ սրբավայր չունի:

Մայրութիւնը պաշտամունքն է ընտանիքին: Իսկ այդ պաշտամունքին խորհրդականութիւնը անեղծ կը պահուի բարի համբաւով անառազաստ սրբութեամբը ընտանեկան տաճարին»:

Ինչ փառաւոր նկարագրութիւն կնոջ մասին, որու հիմնական առաքելութիւնը մայրանալն է, մայրութիւնն է: Մայրութիւն, որ առաջին հերթին «փրկանք» է իւրաքանչիւր կին արարածի համար, միաժամանակ գործնական մասնակցութիւն է Աստուծոյ ստեղծագործութեան՝ շարունակողը դառնալով այդ ստեղծագործութեան, յատկապէս՝ մարդաստեղծումին... Որդեծնութիւնը, արդարեւ, իւրաքանչիւր կնոջ համար օրհնութիւն է, որով իր առաքելութիւնն ու կոչումը իրագործելով ա'լ աւելի կը գեղեցկանայ, կը կատարելագործուի, կ'ազնուանայ (ներող թող ըլլան իգական սեռի բոլոր այն ներկայացուցիչները, որոնք ինչ-ինչ ակամայ պատճառներով չեն կրնար իրագործել իրենց կոչումն ու առաքելութիւնը, յոյսով եւ աղօթքով, որ Ամենաբարին Աստուած իւրաքանչիւրին իր սիրտին համաձայն տայ:

Ապաւինեցէ՛ք ու վստահեցէ՛ք Ամենակարողին, եւ Ան ձեզ ամօթով ու անպատասխան չի՛ ձգեր): Միւս կողմէ ինչ դաժանութիւն անգաւակ մայրերու համար՝ **«մանուկներու երկրպագութիւնը չվայելող կինն իր պատուանդանէն գլորուած արծան մըն է, որ սրբավայր չունի»**, պատուանդանէն գլորուած ըլլալ, այլ խօսքով՝ կոչումէն դատարկուած ըլլալ, դառնալ անապատին մէջ աննպատակ դեգերող մը, որ չի՛ գիտեր ո'ւր կամ ինչպէ՛ս ընթանայ: **«Սրբավայր»** չունենալ... Ի վերջոյ՝ **«Մայրութիւնը պաշտամունքն է ընտանիքին»**, եւ ինչ երանելի են այն ընտանիքները, որոնք ունին այդ պաշտամունքին **«անառազաստ սրբութիւնը»**, անբասիր սերն ու կապուածութիւնը, ջերմութիւնն ու հոգածութիւնը:

Այսքանը ընդհանուր մայրերու եւ մայրութեան մասին: Հիմա անդրադառնանք հայ մայրերուն, որոնք առանց վարանելու կրնանք ըսել, թէ կը տարբերին աշխարհի միւս մայրերէն, եւ քիչ ժողովուրդներ կան աշխարհիս վրայ, որոնք իրենց տառապանքով ու իրենց ապրած դժբախտութիւններով կը նմանին հայ մայրերուն:

Արդարեւ, մեր ամբողջ պատմութիւնը վկայութիւն մըն է հայ մայրերու ունեցած պողպատե սիրտին, անդրդուելի համբերութեան եւ կեանքի դժուարութիւններէն չվախցող ու չկոտորուող քաջութեան եւ վեհանձնութեան: Յատկապէս մեր ժողովուրդի յետ քրիստոնէականացման, մեր մայրերը դարերով տառապած են ու կը շարունակեն տառապիլ մինչեւ այսօր, վկայ Արցախի վերջին պատերազմը եւ այդ պատերազմին պատճառած ահաւոր հետեւանքները: Հայ մայրերուն կեանքը, արդարեւ, մայրուն կերպով եղած է Գողգոթայի ճանապարհ մը. ճանապարհ մը լեցուն դժուարութիւններով ու նեղութիւններով, վիշտերով ու տառապանքով, միաժամանակ սակայն յարութեան վառ յոյսով ու հաւատքով, ինչ բանի պատճառով հայ մայրերը հակառակ իրենց կրած անասելի ու անպատմելի տառապանքներուն ու տանջանքներուն, չեն դադրած կեանքով լեցնել իրենց շրջապատը, չեն դադրած ամօթել ու սփոփել իրենց հարազատներուն վերքերն ու վիշտերը, չեն դադրած ոգեւորել ու ներշնչել իրենց ամուսիններն ու մնացած զաւակները չլուսահատելու, չընկրկելու եւ դայիմ մնալու իրենց որդեգրած ճանապարհին մէջ, չեն դադրած նամանաւանդ սիրել. սիրել կեանքը՝ հակառակ անոր պատճառած վիշտերուն եւ դժբախտութիւններուն, եւ այդ սիրով վարակել նաեւ իրենց ընտանքին անդամները առաջին հերթին, եւ իրենց շրջապատը:

Հայ մայրերը մայրութեան ռահվիրաներ են, որոնք կեանքի ամենադաժան բովերէն անցնելով, տակաւին իրենց մէջքը կանգուն եւ շիտակ պահած են, յանուն իրենց ընտանիքներուն, յանուն իրենց հարազատներուն, յանուն իրենց ազգին գոյապահպանման ու շարունակականութեան, այն գիտակցութեամբ, թէ **«մայրերուն ափին մէջ պետք է փնտռել ազգերուն ճակատագիրը»** (Գարեգին Նժդեհ):

Ըսինք, որ հայ մայրերը իւրայայտուել են եւ շա՛տ քիչ ազգերու ու ժողովուրդներու մայրեր կարենան նման ըլլալ հայ մայրերուն: Դժուար թէ գտնուին այլ ազգերու պատկանող մայրեր, որոնք կրած ըլլան հայ մայրերուն տառապանքն ու դժբախտութիւնը, այն ալ դարերով եւ դարերով:

Աւարտելով, ընթերցողներու ուշադրութեան կ'ուղենք յանձնել Վահրամ Մավեանի **«Անկապ օրագիր»**էն հատուած մը, որ վառ վկայութիւն մըն է հայ մայրերու ապրած Գողգոթաներուն:

«Երուսաղէմ, Ապրիլ. 18.

Պանդուկը ուր կը մնամ քանի մը օրէ ի վեր լեցուն է թուրիսներով: Ծմբկուած դէմքերու վրայ պղտուն աչքերով, սպիտակ մազերով, եօթանասուննոց ամերիկացի կամ անգլիացի պառաւներ են բոլորն ալ: Ոմանք՝ վիզերէն կախուած լուսանկարչական գործիքներ ունին Նոյնիսկ:

Այս առաւօտ, նախաճաշի ընթացքին, պանդուկի ճաշարանին մէջ, իմինիս անմիջապէս քովի սեղանէն «հէփի պըրթի տէյ թու եու» սկսան երգել՝ քարայրներու խորերէն հասնող ձայներով:

Ասոնց իսկոյն միացան նաեւ, ինչպէս կ'ըլլայ սովորաբար նման առիթներու, ճաշարանին մէջ միւս սեղաններուն վրայ գտնուողները:

Սլաք

Գնա՛, Միայն Գնա...

ՌՈՒԲԻՆԱ ՕՅԱՆԵԱՆ

Նոյեմբերի 9-ին, Մոսկուայում եռակողմ հանդիպում է նախատեսվում Հայաստանի, Ատրպեյճանի եւ Ռուսաստանի նախագահների միջեւ, ու պատրաստվում են նոր համաձայնություն ստորագրել: Բովանդակության մասին լուրերի արտահոսք կայ: Պաշտոնական տեղեկատվությունն էս չեմ կարդացել: Ու հետաքրքիր է՝ այդ արտահոսքը կատարել են հենց ԶԴ-ականները: Ըստ այդ լուրերի՝ պարտուղական ու հակահայ ուրիշ համաձայնություն պիտի ստորագրուի դարձեալ Նոյեմբերի 9-ին՝ առաջինից ճիշտ մեկ տարի յետոյ:

Ես յոյս ունեմ նիկող չի հասցնի այդ օրը լինելու Մոսկուայում, որպէս Հայաստանը ներկայացնող առաջին դէմք: Ես յոյս ունեմ նա այնքան խելք ու քաջութիւն կ'ունենայ, որ օր առաջ հրաժարուի իր պաշտօնից, գոնէ այսպիսով կանխի իրեն սպասուող վտանգը: Բայց հարց է,- Ես մարդը ունի՞ այդքան խելք ու քաջութիւն... Չգում եմ շատ բան է փոխուել նրա մօտ: Էլ վաղուց չենք լսում նրա ճղճալու ձայնը, հիմա նա խօսում է գուսպ, թէեւ արդէն գիտենք ասելիքն էլ յիմարաբանութիւն է: Վաղուց մենք չազուշ չենք տեսնում, վաղուց նրա բառապաշարը չենք լսում... Նիկող վաղուց չկայ սոցցանցերով, էլ լայվ չի մտնում: Այս ամենը շատ բան է նշանակում:

Սրան գումարենք մինչեւ երկու օր առաջ նիկողի գովքն անող լրատուների կտրուկ շրջադարձն ու լուրերի մատուցման նոր մօտեցումը ԲՈԼՈՐ լրատուներում, եւ ամեն ինչ պարզ կը լինի: Ու ես յոյս ունեմ նիկող Նոյեմբերի 9-ին չի լինի Մոսկուայում:

Նիկող, գնա՛: Միայն գնա՛: Ի սեր քո զաւակների՝ գնա՛... Հերիք ինչքան խայտառակեցիր հայութիւնը: Դու ինչպէ՛ս ես ուզում հանդիպել Իլիւմ Ալիեւին, երբ նա քեզ (Հայաստանի առաջին դէմքին) անուանել է **հարբեցող ծաղրածու**... Ի՞նչ երեսով ես գնում նոր բանակցութիւնների: **Ալիեւը քո նկատմամբ՝ իմա Հայաստանի նկատմամբ, ՉՈՒՆԻ ոչ-մի յարգանք:** Դու հասցրեցիր անպատիւ անել ժողովրդիս: Դու Հայաստանը դարձրեցիր ՉՐՕ գործօն տարածաշրջանում: Ինչպէ՛ս ես ուզում պաշտպանել հայութեան շահերը: **ԳՆԱ:**

Միայն գնա՛... Հեռո՛ւ Հայաստանից: Ինչքան հեռու՝ այնքան լաւ: Զեզ հաւատացող չկայ՝ ո՛չ երկրի ներսում, ոչ էլ աշխարհում: Հերիք ինչքան խաղացիր հայի արժանապատուութեան հետ, ու գոնէ հիմա հասկացիր թէ ի՞նչ բերեցիր Հայրենիքի ու հայութեան գլխին:

Թէ ով կը փոխարինի քեզ, այս րոպէիս Եական չէ: Իհարկէ, կարելոր է, բայց ՀԻՄԱ Եական չէ: Հիմա Եականն այն է, որ դու չգնաս Մոսկուա Նոյեմբերի 9-ի բանակցութիւններին մասնակցելու համար: Յոյս ունեմ մինչեւ այդօրը դու չես լինի իշխանաւոր: Ի սեր ինչի որ հաւատում ես, գնա՛... Միայն թէ գնա: Ես կասեի՝ ի սեր քո եւ քո ընտանիքին, ի սեր քո զաւակների՝ ԳՆԱ...

Գուցէ այդպէս մի քիչ պակսի հայի ամօթը: Գուցէ այդպէս մի քիչ պակսի քո, քո ընտանիքի ու թիմի նկատմամբ՝ ժողովրդի հայիոյանքն ու անեծքը: Գուցէ, բայց չեմ կարծում: Գնա՛, որպէսզի հայութիւնն առիթ ունենայ աւելի հանգիստ ու խաղաղ պայմաններում որոշի իր անելիքը, որոշի ո՛ւմ է վստահում իշխանութիւնը ապագայում: Որպէս ժամանակաւոր լուծում, ես կառաջարկեմ ժամանակաւոր կառավարութեան կազմութիւն, կամ՝ զինուորականների իշխանութիւն Հայաստանում: Ո՛վ ասաց, որ ռազմական դրութիւնը միշտ բացասական է: Հայաստանում հիմա պիտի ձեւաւորուի խիստ կենտրոնաձիգ, ուժեղ, կարգապահ իշխանութիւն, եւ այդ կառույցում տեղ չպիտի ունենան յեղեղուկ մարդիկ, անսկզբունք, ամեն օր գոյն փոխող քաղաքական ու "քաղաքական" դէմքերն ու խօսողները: Ժամանակաւոր կառավարութիւնը պայմաններ պիտի ստեղծի նոր ընտրութիւնների ու Հայաստանի Սահմանադրութիւնը փոխելու համար: Հայաստանի համար ամենաարդիւնաւետ համակարգը նախագահականն է, ինչպէս որ հենց եւրոպական առաջատար մի շարք երկրներ ունեն նախագահական համակարգ: Եւ առաջին քայլը նիկողի ու ԶԴ-ի հեռանալն է:

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Բռնութիւնը ստեղծած է առաջին ստրուկները, վախկոտութիւնը անոնց յաւերժացուցած է:

Ժան-ժաք Ռուսօ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ

27 2021
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Կրկ Երկ Երեք Չորեք Հինգ Ուրբ Ծրթ

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

«Մեր Մայրերը, Հայ Մայրերը»

Սկիզբը Էջ 06

Երբ երգը մարեցաւ քանի մը վայրկեան վերջ, շնորհակալութիւն յայտնելու համար ոտքի ելլողը ծերուկ կին մըն էր՝ որուն եօթանասունվեցերորդ տարեդարձն էր որ կը տօնէին իր սեղանակիցները:

Միտքիս մէջ գծուեցաւ պատկերը մե՛ր մայրերուն՝ որոնք յիսունէն առաջ փլած էին արդէն: Ժլատ եղաւ կեանքը անոնց հանդէպ: Ինչե՛ր չտեսաւ ամենէն բախտաւորը անոնց սերունդին: Ահաւոր փոթորիկէն վերջ ողջ մնացած ըլլալը՝ իրենց եղած մեծագոյն շնորհն էր կեանքին կողմէ: Այլապէս ալ, ինչպէ՛ս կրնային տօնել ծննդեան թուական մը՝ որ անծանօթ էր իրենց նոյնիսկ, երբ ծնած էին Մեծ Պահքին երրորդ Երեքշաբթին կամ «կաթէն կտրուած»՝ Նիկողոս

Եպիսկոպոսին ձեռնադրութենէն երկու շաբաթ ետք եւ Աստուածածինէն շաբաթ մը առաջ: Յետոյ, ինչո՞ւ տօնէին թուական մը՝ որ անիծած էին տարիներով, թուական մը՝ որ եղած էր «սկիզբը երկանց»:

Մեր մայրերը, հայ մայրերը, ժամանակի, թուականներու չկապուող իրենց կեանքով, յիշատակով: Մուսաճակատ, խունկ ու աղօթք բուրդ մեր մայրերը՝ որոնք ծերացած էին արդէն իրենց երիտասարդութեան, ու մեռան, մեռան այն ատեն՝ երբ արդար էր որ վայելէին վերջալուսային խաղաղութիւնը իրենց յառաջացեալ տարիներուն:

«Հէփի պըրթի տեյ թու եու...»

Նոյն աշխարհին մէջ կեանքերու այս ի՞նչ հակադրութիւն» (Վահրամ Մալեան, «Ամբողջական երկեր», Բ. հրա-տարակութիւն, Ս. Էջմիածին, 1996, էջ 323):

ՊԱՐՈՅՐ ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ
(1887 – 1932)

Ճաշարան Տաճկաստանի մէջ

Մարզական

Պասքեթպոլ
ՅԵԸ Անդրանիկ Պարտուրեան Մատնեց Հոլփսը

Լիբանանի տղոց պասքեթպոլի Ա. դասակարգի ախոյեանութեան երկրորդ օրուան մրցումներուն, ՅԵԸ Անդրանիկ Պէյրուօ՝ 75-71 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Հոլփսը: Մրցումը ընթացաւ ՅԵԸ Անդրանիկ Պէյրուօի տղոց առաւելութեամբ: Մրցումին հետեւեցան մեծ թիւով ՅԵԸ Անդրանիկ Պէյրուօի համակիրներ, որոնց մէջ՝ ՅԵԸ-ի փողերախումբը: Մրցումը տեղի ունեցաւ ՅԵԸ-ի Տեմիրճեան կեդրոնի Անդրանիկ մարզադաշտին մէջ: ՅԵԸ Անդրանիկ Պէյրուօի մարզիչն է Ժորժ Տադէրը, վարչական պատասխանատուն՝ Թոնի Ճուլթոյեանը:

Փոթորիկին ՄէջԷն...

Սկիզբը Էջ 03

Եթէ Զրիստոս դէմ կեցաւ փոթորիկին, այս կը նշանակէ, որ մարդը-հաւաքականութիւնը նոյնպէս պիտի կարենայ դէմ կենալ իրեն դէմ ցցուող փոթորիկներուն: Մարդը կրնայ ընել, եթէ կը մնայ Զրիստոսի հետ գործակից: Հայ ժողովուրդը իր պատմութեան ընթացքին ապրեցաւ շատ մը փոթորիկներ, որոնք տարբեր ձեւերու եւ երեւոյթներու մէջէն պատահեցան իր կեանքին մէջ: Եթէ հայը «վախցաւ» այս երեւոյթներէն ու, տակաւին, «կասկածեցաւ», բայց եւ այնպէս կրցաւ դուրս գալ անկէ: Հայը նոյնքան «սորվեցաւ», որ առկայ է «Աստուծոյ հեղինակութիւնը», որուն միջոցով ալ հայը կրցաւ ապրիլ միւսիսն այսօր՝ իր կեանքի հանդիպած բոլոր արհաւիրքներուն եւ փոթորիկներուն: Հայը կրցաւ ընել, քանի որ միշտ ալ գիտակցեցաւ, թէ ինք Զրիստոսի գործակից է: Վերջապէս՝ աշխարհի առաջին քրիստոնեայ պետակութիւնն է, չէ՞... Այսօրը...

Շատ են հայուն փոթորիկները: Հայաստան աշխարհ, Արցախ եւ քիչ մը ամէն տեղ: Նաեւ կան այս փոթորիկներու մէջէն անցնելու մարտահրաւերները: Պատմութեան փորձը յստակ է: Պիտի մնա՞նք հաստատ մեր «հաւատացածին», որ Զրիստոսի գործակից ժողովուրդ ենք, եւ պետք է, որ շարունակենք մնալ:

Եթէ այո՛ր, այն ժամանակ պիտի սկսինք կարենալ յաղթահարել մեր կեանքի փոթորիկներու այս ժամանակահատուածն ալ:

Եւ պիտի կարենանք թիավարել փոթորիկներուն մէջէն, թէկուզ անոնք շատ են եւ կնճռոտ, հասնելու մեր՝ հայուն «ուզած նաւահանգիստը» (սաղմոս 107:30): Այս ալ քրիստոնեային շնորհուած ապահովութիւնն է: Ապահովութիւն մը, որուն հիմքը եւ առաջնորդը Զրիստոսն է: Եւ Զրիստոսի հետ մենք ունինք գործակցութիւն:

Եւ այս գործակցութեան շնորհիւ պիտի հասնինք «նաւահանգիստ»:

Մինի Ֆութպոլ
ՅԵԸՄ-ՅԵԸ Անդրանիկ Անթիլիաս Հասաւ Քառորդ Աւարտականի Փուլին

ՅԵԸՄ-ՅԵԸ Անդրանիկ Անթիլիասի կազմը հասաւ Լիբանանի մինի ֆութպոլի Ա. դասակարգի ախոյեանութեան քառորդ աւարտականի փուլը:

Ախոյեանութեան մասնակցեցան երկու խմբակներու բաժնուած քսան խումբեր: Իւրաքանչիւր խումբ իր խմբակին մէջ կատարեց ինը մրցում: Չոյգ խմբակներուն զխաւոր չորս դիրքերը գրաւող կազմերը անցան քառորդ աւարտական փուլ:

ՅԵԸ Անդրանիկ գրաւեց իր խմբակին չորրորդ դիրքը: Քառորդ աւարտականի մրցումները պիտի կայանան երթուղարձի դրութեամբ

եւ ուղիղ պիտի սփռուին հեռատեսիլի LBC կայանէն:

Մինի ֆութպոլի կազմին վարչական պատասխանատունն է Ալեքս Առաքելեանը, իր կողքին օգնական ունենալով Թոնի Ճուլթոյեանը: Խումբին մարզիչն է Գոգո Ալլոզեանը:

ՅԵԸ Անդրանիկ Անթիլիասի մրցակիցը քառորդ աւարտականին պիտի ըլլայ Ներքին ապահովութեան ուժերու (Ղիուա Էմն Էլ Տեխիլի) խումբը:

Մրցումը տեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ, 29 Հոկտեմբեր 2021, կեսօրէ ետք ժամը 4.30-ին, ՅԵԸ Անդրանիկի մարզադաշտին մէջ եւ ուղիղ պիտի սփռուի հեռատեսիլի LBC կայանէն:

Յաջողութիւն մեր մարզիկներուն:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՌԱԿ-ի Պատուիրակութիւնը Շնորհաւորեց Ամենապատիւ Եւ Գերերջանիկ Տ. Ռաֆայել Պետրոս...

Սկիզբը Էջ 01

ՌԱԿ-ի պատուիրակութիւնը բարձր գնահատեց անցեալ Կիրակի տեղի ունեցած Կաթողիկոս-Պատրիարքին գահակալութեան ծիսակարգը, որ արդարօրէն կարելի է որակել, «Սիրոյ եւ Միասնականութեան Հրաւեր»: Հոգեւոր Տէրը, շնորհակալութիւն յայտնեց ՌԱԿ-ի պատուիրակութեան անդրադարձին համար եւ յոյս յայտնեց, որ լիբանանահայութիւնը միասնական ջանքերով պիտի շրջանցէ ճգնաժամը մինչ Լիբանան պիտի գտնէ իր վաղեմի անդորրութիւնը: